

SFIR
Svenska Föreningen för Immaterialrätt

Till Regeringen
Näringsdepartementet
Enheten för innovation och forskning
103 33 Stockholm

Stockholm den 22 juni 2015

Betänkandet SOU 2015:16 Ökat värdeskapande ur immateriella tillgångar

Svenska Föreningen för immaterialrätt (SFIR) har getts tillfälle att yttra sig över SOU 2015:16. SFIR uppfattar utredningen som primärt inriktad mot Patent- och registreringsverkets roll och finansiering i det innovationsfrämjande systemet, trots en mer generell ansats i utredningens direktiv och sammanfattande delar.

Föreningens svar är uppdelat på följande avsnitt: 1 Sammanfattning, 2 Allmänt, 3 Förslagen (3.1 PRV:s nya och gamla roll och 3.2 Övriga förslag) samt 4 Sammanfattning.

1 Sammanfattning

SFIR tillstyrker förslaget om övergång till anslagsfinansiering av Patent- och registreringsverket (PRV) liksom förslagen om höjning av ansökningsavgiften och årsavgifterna.

SFIR tillstyrker också att PRV ska fokusera på kärnverkssamheten, och inte utveckla en rådgivande roll eller en bredare affärsmässig kompetens. Det utesluter naturligtvis inte att verket sprider kunskap och informerar om de immateriella rätter som utgör kärnverkssamheten.

SFIR förhåller sig avvaktande till utredningens övriga förslag. Beskrivningarna i kapitel 2 till 6 visar knappast på de behov som uttrycks i avsnitt 7 eller ger grund för just de åtgärder som föreslås i kapitel 8.

SFIR skulle ha välkomnat inte bara en översikt över vem som finns på innovations- och immaterialrättsrättsområdet (kapitel 4), utan för att kunna värdera förslagen om PRV:s verksamhetsinriktning hade en närmare analys av hur dessa aktörer agerar och interagerar underlättat.

SFIR hade – även med det snäva perspektiv som anlagts – önskat en diskussion om immaterialrätters utnyttjande, värde och kostnader ur ett användarperspektiv, särskilt i ljuset av EU-enhetsrätter, PCT-systemet och det antagna enhetliga europeiska patentskyddet.

2 Allmänt

I förhållande till utredningens genomförande tycks titeln *"Ökat värdeskapande ur immateriella tillgångar"* lova mer än innehållet. Detsamma gäller den inledande ansatsen i sammanfattningen (s. 11) som anger att: *"Utredningens huvuduppgift är att föreslå hur statens framtida insatser inom det immaterialrättsliga området ska utformas för att på bästa sätt stödja innovation och tillväxt."* Det är mycket stora och mycket viktiga frågor för ett litet och forskningsintensivt land som Sverige. SFIR skulle ha välkomnat förslag på statliga insatser för innovation och tillväxt på immaterialrättsens område. En sådan utredning skulle förutsättningslöst dra upp ramarna för en svensk innovationspolitik i stort och smått med en kartläggning av behov, av myndigheters och andra statliga insatser samt hanteringen av de ofta politiskt beroende immaterialrättsliga frågorna på nationell, europeisk och internationell nivå. I stället har utredaren i SOU 2015:16 genom korta tidsramar, begränsade resurser utan sakkunniga men med ett fåtal experter tvingats fokusera på specifika frågor angående framför allt PRV:s framtida finansiering och närliggande uppgifter. Ett stort antal organisationer uppges visserligen som intervjuade men det finns inga frågeformulär eller dokumenterade svar.

SFIR hoppas fortfarande att en användarorienterad innovations-och tillväxtfrämjande utredning med utvärdering och förslag på framtida insatser inom det immaterialrättsliga området ska komma till stånd. Startpunkten måste vara en behovsanalys, en kartläggande beskrivning och en utvärdering. Kapitel 4 i utredningen om vem som gör vad på immaterialrättsområdet är visserligen ett första steg. Men utan en kompletterande bild av själva samordningen, den reglerade och spontana, av myndigheter, statliga bolag, stiftelser och andra statligt finansierade organ med innovationsfrämjande uppgifter som rör immaterialrättsområdet är det svårt att ta ställning till ansvar, kompetens och behovstillfredsställelse. Det gäller också vilka eventuellt otillfredsställda behov som bäst kan tillfredsställas av vem, inklusive den privata sektorn. Föreningen skulle således ha välkomnat att en inledande analys av användarnas behov av immaterialrätter och betalningsförmåga hade ställts i relation till PRV och övriga beskrivna myndigheterna och andra organ med avseende på den roll de spelar på immaterialrättsområdet. Utan en sådan behovsorienterad mappning med kontaktvägar är det svårt att ta ställning till skilda aktörers ansvar, kompetens, täckning och dubbeltäckning liksom vilka behov som effektivt tillfredsställs av vem eller vilka.

3 Förslagen

3.1 PRV:s gamla och nya roll

Utredningen har som sagt tyvärr avstått från att utreda den egentliga huvuduppgiften med en framåtsyftande översyn av PRV:s roll i det innovationsfrämjande systemet, inklusive hur PRV förhåller sig och behövs vid sidan av andra statligt finansierade organ. I stället har koncentrationen legat på följande frågor som också ingått i utredningsmandatet:

- belysa betydelsen av granskningen av immateriella rättigheter i Sverige,
- analysera hur kompetensen hos PRV bäst kan tas till vara,
- föreslå vilka konkreta innovationsfrämjande uppgifter PRV ska ha i framtiden,
- eventuellt föreslå förändringar av avgiftssystem för patentansökningar, samt
- föreslå hur insatserna ska finansieras.

I avsnitt 8.1.1 diskuterar utredningen ett antal tänkbara vägval för PRV. PRV:s huvuduppgift har hittills varit att granska, godkänna eller avslå ansökningar om vissa typer av immaterialrättsligt skydd samt sköta sådana register. PRV är en mycket kompetent myndighet, som utför sina uppgifter på ett utmärkt sätt. SFIR delar utredningens syn att verket också fortsättningsvis bör fokusera på kärnverksamheten.

Att internationalisering och europeisering gjort att avgifterna till PRV minskar har således inget att göra med brister i kunskap eller effektivitet. Men självfinansieringen av myndigheten framstår mot bakgrund av de minskande intäkterna som olämplig. SFIR tillstyrker därför det framlagda förslaget till ändrad finansieringsordning för PRV på den utredning och de grunder som redovisas i betänkandet. En anslagsfinansiering skulle också överensstämma med ambitionen att parallellt med granskningsverksamheten ge PRV en utökad roll med avseende på utbildning och informationsspridning i immaterialrättsliga frågor.

SFIR kan även principiellt stödja förslaget att öka PRV:s informationsuppdrag om immateriella rätter inom ramen för kärnverksamheten, dvs. utan rådgivande inslag. PRV spelar en viktig roll som icke-kommersiell informatör och informationskälla på immaterialrättsområdet. Samtidigt är det viktigt att PRV inte sysslar med "marknadsföring av rätter" eller erbjuder rådgivning och utbildning i konkurrens med ombudskåren och andra kommersiella rådgivare. Uppdragsverksamheten bör enligt SFIR även fortsättningsvis vara självfinansierad och särredovisas.

Även om det tyvärr saknas en diskussion om värdet för användarna av att ha en PCT-myndighet i landet, så har SFIR har inga invändningar mot de föreslagna avgiftshöjningarna om de kan bidra till att PRV kan upprätthålla den kvalitet och bredd i granskningen som förutsätts av en PCT-myndighet, jfr avsnitt 8.1.2. PRV:s avgifter får uppfattas utgöra en liten andel av den totala investering som krävs för att föra en uppfinning till ett beviljat patent.

3.2 Övriga förslag

SFIR har valt att kort kommentera sex ytterligare av utredningens förslag:

- *Ett råd för immateriella tillgångar (avsnitt 8.3)*

SFIR skulle välkomna ökad ekonomisk, juridisk och sociologisk forskning, inklusive tvärvetenskaplig sådan, men ser inte ett råd för immateriella tillgångar som lämplig

huvudman för att initiera, driva eller finansiera forskning på området. Inte heller ser föreningen i övrigt behovet av att skapa ytterligare ett formaliserat organ för immateriella tillgångar.

- *Förstärkt kunskapsutveckling om sambandet mellan immateriella tillgångar, innovation och ekonomisk tillväxt (avsnitt 8.4)*

SFIR finner att ett antal sådana studier redan har gjorts med stöd av bland andra Världsbanken och OECD (Barton, Fink, Granstrand, Guellec, Maskus m.fl.) och rekommenderar i första hand studier av dessa. Även EU-parlamentet har haft en forskargrupp med den aktuella inriktningen. Resultaten är intressanta som kunskap om samband men de är i grunden väldigt begränsade med avseende på praktisk tillämpning för exempelvis värdeskapande.

- *Betona betydelsen av immateriella rättigheter i styrdokument för vissa myndigheter och statliga bolag (avsnitt 8.5)*

SFIR ser att det kan finnas ett behov av att uppmärksamma skilda statliga aktörer på immaterialrättsliga frågor men uttalanden i styrdokument måste för att bli meningsfulla anpassas till respektive aktörs verksamhet och särskilda behov.

- *Förläng Vinnovas uppdrag att finansiellt stödja företags hantering av immateriella tillgångar (avsnitt 8.6)*

SFIR finner att ett sådant uppdrag redan fått en förlängning under perioden 2015-2017. Efter denna period bör projektet utvärderas. Om projektet har varit lönsamt bör det fortsättas efter en prioritering bland andra åtgärder för att stärka det svenska innovationsklimatet.

- *Ändra PRV:s namn till myndigheten för immateriella rättigheter (avsnitt 8.8)*

Namnfrågan bör enligt SFIR anstå tills verksamhetens avgränsningar är klara och i varje fall noga övervägas. Syftet med ett namnbyte bör innebära ett förtydligande av myndighetens roll och uppdrag. Eftersom myndigheten föreslås fokusera på kärnverksamheten, uppfattas nuvarande namn som relevant inom och utanför Sverige.

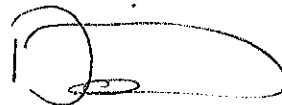
4 Sammanfattning

Utredningen understryker vid redovisningen av sin målbild i avsnitt 8.2 (s. 115) att den inte anser det meningsfullt att föreslå en nationell svensk IP-strategi. Det kan tyckas beklagligt, eftersom en sådan borde ha en naturlig plats i varje framåtinriktat lands innovationspolicy. Den återhållsamheten får anses ha sin förklaring i utredningens reella begränsning, som bland annat inneburit att endast grunderna för de förslag som SFIR ovan 3.1 har tillstyrkt är de som har utretts. Övriga förslag knyter endast an till sådant som ofta nämns i diskussioner om behov och utveckling av immaterialrätten. Men förslagen saknar annan typ av utredning, exempelvis behovs- och funktionsanalyser ur ett användarperspektiv, till belysning av hur just de föreslagna åtgärderna skulle ge ett ökat värdeskapande ur immateriella tillgångar.

Detta remissvar har diskuterats i föreningens styrelse och utformats av föreningens ordförande efter särskilt hörande av bland styrelseledamöterna, European Patent Attorney Malin Keijser Bergöö och European Patent Attorney Margareta Ydreskog. Det expedieras av föreningens sekreterare, jur. kand. David Ramsjö.

Stockholm som ovan

Marianne Levin
Professor, Jur. dr., fil. Dr. *h.c.*
Ordförande

David Ramsjö
jur. kand.
sekreterare SFIR